

Pět chlebů a dvě ryby

Hošťálková 30.07.2017

Písně: EZ 175, 627, 166, 161, 631

Čtení z Písma: Jan 6,1-15, Mk 7,1-21

Text kázání: z uvedeného čtení

Bratři a sestry,

žijeme v relativně bohaté části světa. Někdo si postěžuje, že by to mohlo být lepší, ale myslím, že se všichni shodneme na tom, že hladem rozhodně netrpíme. Stejně tak se shodneme, že jídlo je důležité a navzdory tvrzením breathariánů žít jenom ze vzduchu nedokážeme. V přečteném oddílu jde o jeden ze dvou zázraků, které najdeme ve všech čtyřech evangeliích (Mk 6,31-44; Mt 14,13-21; Lk 9,10-17; Jan 6,1-15). Z toho lze vyvodit, že pisatelé evangelií měli k zaznamenání tohoto příběhu opravdu závažný důvod. Nejprve se pokusme o jeho volné převyprávění.

Na břehu Galilejského jezera u vesnice Betsaida se sešel velký zástup čítající pět tisíc mužů a jistě také spoustu žen a dětí. Slyšeli o Ježíšově uzdravování a někteří jím byli uzdraveni. Chtěli o tomto novém prorokovi vědět víc, chtěli naslouchat jeho učení a mnozí také ještě toužili po uzdravení. Na krajinu se pomalu snášel večer a lidé začínali dostávat hlad. Vypadalo to tak, že Pán Ježíš bude muset shromáždění rozpustit a nechat jeho účastníky ať si obstarají v okolních vesnicích nocleh a také něco k jídlu. To On ale nechtěl a proto se zeptal jednoho z učedníků - Filipa: „Kde nakoupíme chleba, aby se všichni najedli?“ (Jan 6,5). Filip si velice dobře uvědomoval, že nějaké peníze sice mají, ale k pořízení večere pro tolik lidí to určitě nebude stačit. Další z učedníků, Ondřej přišel se sdělením: „Je tu jeden chlapec, který má pět chlebů a dvě ryby, ale co je to pro tolik lidí!“ Snad chtěl Ježíši naznačit: „Rádi bychom Pane udělali, co po nás žádáš, ale opravdu to nejde. Pět chlebů a dvě ryby je příliš málo jídla pro tolik lidí a víc nemáme.“ Proto ho asi dost překvapila Ježíšova reakce: „Přineste mi je sem.“ Potom Ježíš přikázal učedníkům ať lidi rozdělí do skupinek po padesáti a nechají je posadit se na trávu. Vzal těch pět chlebů a dvě ryby, vzhlédl k nebi, vzdal díky, lámal chleby a dával učedníkům. Učedníci pak rozdělili jídlo sedícím, kolik kdo chtěl. Jakmile se všichni dosyta najedli, dal Ježíš sebrat zbytky a těch bylo plných dvanáct košů.

Zaznamenal jsem několik zajímavých výkladů. V jednom bylo uvedeno, že k žádném zázraku vlastně nedošlo, ale že Pán Ježíš přiměl lidi aby se společně podělili o jídlo, které si přinesli s sebou. Jiný výklad byl pak založen na tom, že Pán Ježíš přiměl lidi, aby potlačili pocit hladu. Oba mi připadají vůči biblickému textu trochu násilné. Sám se přikláním k mnohem jednoduššímu vysvětlení. Šlo o Boží zázrak, který přesahoval normální lidskou zkušenost. V zázracích nám Bůh dává vědět o své přítomnosti a o své svrchovanosti nad tímto světem. V zázracích také dostáváme ujištění, že máme bohatého Otce, který nám může dát víc než nezbytně potřebujeme. V našem příběhu jde ale o mnohem víc, než o zázračně uspořádanou večeři pro velký počet lidí.

Nápovědu k porozumění číselné symboliky celého příběhu najdeme v závěru velmi podobného příběhu ze začátku sedmé kapitoly Markova evangelia (Mk 7,1-21). Ten se liší od uvedeného v několika detailech. Nešlo v něm o pět tisíc mužů, ale o čtyři tisíce, lidé nebyli na trávníku, ale na poušti, učedníci neměli k dispozici pět chlebů a dvě ryby, ale sedm chlebů a několik ryb. Po jídle pak namísto dvanácti košů sesbírali sedm košů nalámaných chlebů. V závěru příběhu učedníci nastoupili učedníci na loď. Pán Ježíš je zde varoval před kvasem farizeů a Heroda a také po nich chtěl, aby se zamysleli nad symbolikou obou příběhů. Pokusme se o to také.

K prvnímu nasycení zástupu došlo na trávě, což by mohl být odkaz na stádo pasoucí se na travnatých nivách v žalmu 23. Pět chlebů by mohlo mít odkaz na pět Mojžíšových knih, dvě ryby pak na dvě přikázání lásky. „Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí“ a „miluj svého bližního jako sám sebe.“ (Lk 10,27). Celkově jde

tedy o odkaz na Izrael – Boží lid. To potvrzuje dvanáct košů zlomků, které by mohl být odkazem na dvanáct izraelských kmenů. Dvanáctku můžeme chápat astronomicky podle dvanácti měsíců v roce a je také číslem úplnosti a dokonalosti. Chlebem je míněn samotný Ježíš, on přece řekl: „*Já jsem chléb života; kdo přichází ke mně, nikdy nebude hladovět, a kdo věří ve mne, nebude nikdy žíznit.*“ (Jan 6,35b). Ryba byla symbolem starých křesťanů, její řecký název Ichthys se vykládá jako zkratka: Ježíš Kristus, Boží syn, Spasitel. Nyní tyto všechny informace spojme do jednoho sdělení. Pán Ježíš je jako spasitel v plnosti přinášen izraelskému národu.

Zkusme podobným způsobem vyložit symboliku druhého příběhu, v němž jde o nasycení čtyř tisíců na poušti (Mk 7,1-21). Poušť je místem obývaným jenom divokými zvířaty a běsy (Iz 13,21). Přeneseně je symbolem území vně Božího lidu. K tomu se přidává čtyřka, která je číslem vesmírného řádu, čtyř světových stran nebo také čtyř rajsých řek, které obtékaly celý svět (Gn 2,10). Čtyři tisíce mužů na poušti proto zde představují celý pohanský svět. Význam chleba a ryby zůstává jako u prvního příběhu odkazem na Pána Ježíše. Sedm košů nalámaných chlebů se odkazuje na druhé číslo dostatečnosti, sedmého dne přece Bůh dokončil stvoření světa. Symbolika druhého příběhu tedy ukazuje na přinesení Pána Ježíše celému pohanskému světu. Celkově lze oba příběhy chápat jako vyjádření evangelia. Samotný Bůh zve všechny lidi ať už jsou z izraelského národa nebo z ostatních národů k účasti na Božím království.

V závěru druhého příběhu se učedníci měli vyvarovat kvasu farizeů a Herodovu. Kvas farizeů bychom mohli v dnešní době chápat jako pokrytecké neupřímné křesťanství, které se neopírá o víru, ale požaduje důkazy a silné zážitky a které nahrazuje lásku k Bohu a k druhým lidem usilovným plněním zákona. Co se týče Herodova kvasu, připomeňme si, co je o Herodovi zaznamenáno. On sice rád naslouchal Janu Křtiteli, ale to mu nezabránilo dát ho na popud své dcery Salome popravít. Myslím, že Herodes chápal, že Janova zvěst o Kristu je pravá a dobrá, ale zároveň nebyl ochotný změnit svůj život. Přeneseno do naší křesťanské současnosti, pokud zůstáváme jen posluchači Božího slova a nenecháváme-li jím ovlivnit naše jednání, zůstáváme dál na straně Božích nepřátel (Jak 1,23 - 24).

Jaká mohou být další propojení obou příběhů s ostatními částmi Bible? Jako první a nejvýznamnější se nám nabídne Večeře Páně. V ní nám Ježíš dává sám sebe: „*Toto jest mé tělo, které se za vás vydává. To čiňte na mou památku.*“ (Lk 22,19). Předobraz nasycení čtyř nebo pěti tisíců je pak možné najít u proroka Eliši, který nasytil sto mužů dvaceti bochníky chleba (2Kr 4,42-43).

Ještě jeden detail stojí za pozornost. Všimněme si, že v obou případech Pán Ježíš nevytvořil jídlo jen tak z ničeho. Musel se najít někdo, kdo byl ochotný dát to málo, co měl a až potom mohlo dojít k zázraku a nasycení všech přítomných. Jsem přesvědčen, že právě v tom je dnešní poselství tohoto příběhu pro nás. Kristova církev má být centrem dávání. Nejde jenom o dávání peněz a dalších hmotných statků, ale také našeho času a našeho úsilí. Každý z nás má něco, čím by mohl přispět a vůbec nezáleží na tom, jak málo toho je. Každý máme svých pět chlebů a dvě ryby. Můžeme spoléhat na to, že máme bohatého Otce, který umí to málo co máme použít tak, aby zástupy byly nasyceny chlebem života.

Amen